

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi steinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRATIA:
BRAŞOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învalială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Luminaţi poporul!

de Dr. Voicu Tifescu.

II.

Tisza — se ştie — e duşmanul cel mai înverşunat al votului universal. Prin duşmănia ce i-o poartă acestui drept, acestui spirit al timpului, el tinde să păstreze neschimbat caracterul de classă şi rassă al statului ungar.

Iusth de silă de milă a luat în programul său realizarea acestui drept. Dar stă şi el foarte departe de înţelesul adevărat al votului universal. El îl consideră mai mult ca un mijloc, prin care tinde să răstoarne toate puterile, cari stau în calea înfăptuirii Ungariei independente şi ca o armă, prin care idealul lui Beksits de a întemeia un stat maghiar cu 30 de milioane de maghiari s-ar apropia cu mai mult succes de realizare.

Singur succesul se par a fi aderenţii sinceri ai votului universal. Mulţi dintre ei luptă din convingere pentru înfăptuirea acestui drept, căci chestiunea de existenţă a proletariatului nu poate fi adusă în combinaţie nici cu ideea pronunţată de classă a lui Tisza şi nici cu exclusivista ideie de rassă a lui Iusth. Proletariatul vrea pâine, el este setos după puterea, care are să hotărască, dacă poporul sau clica datorva feudali are chemarea de a pune capăt sărăciei negre, în care tânjeşte acest stat rămas înapoi în civilizaţie şi cultură. Timbrul de sinceritate al luptei, pe care o poartă socialistii găseşte un mai răsunet în sufletul multimei, iar convingerile lor, cari s-au unit într-un mod fericit cu spiritul de viaţă al timpului, întâmpină simpatii.

Au însă un păcat aceşti socialisti: Ei sunt duşmanii naţionalităţilor. În principiu sunt aderenţii egalităţii de drepturi, dar în fond ei urăsc pe toţi aceia, cari nu aparţin organizaţiei lor. Ei nu cunosc sufletul şi rostul social al neamurilor nemaghiare şi de aceea fac păreri, cari tradează o vă-

dită ură faţă de acelea. Nu-şi dau seamă, că organizaţia lor e aşezată pe nişte temelii, cari în esenţă sunt chemate, ca să distrugă fiinţa particulară etnică a neamurilor nemaghiare. Căci socialistii din ţara ungurească sunt astăzi aproape toţi Maghiari şi ca atare orice hotărâre a Nemaghiarilor de a intra în şirurile lor ar fi un pas spre maghiarizare spontană.

Nu înţeleg socialistii rostul intrinsec al conservativismului etnic, care e din naştere legat de fiinţa unui neam. Toată rezerva ce o au nemaghiarii faţă de socialisti se explică prin alipirea aceasta strânsă faţă de eul lor, prin acest egoism, care în temeiul firii însăşi e identic cu vitalitatea oricărui popor.

Nu prejudecaţi de classă sau de rassă împedecă pe nemaghiari de a lupta paralel cu socialistii, ci mai ales aceea teamă de a-şi duce la meza de bună voie ceea ce au ei mai scump: limba. Că aceşti nemaghiari şi în deosebi noi Românii ne-am dovedit de cei mai sinceri aderenţi ai unei democraţii bine înţelese, e de prisos s-o mai accentuăm. Deschisă stă istoria noastră. Cei ce vreau să ne înţeleagă n-au decât s-o citească. Şi nu ţinem în taină nici programele noastre politice. Cei ce vreau să le cunoască n-au decât să le citească, căci le punem oricui la dispoziţie.

Conştiinţa de sinceritatea atitudinilor noastre — putem să afirmăm, că noi suntem cei mai devotaţi slujitori ai ideilor democratice. Şi nimenia mai mult decât noi nu dorim să transformeze statul actual ungar într-o ţară, în care toţi cetăţenii să fie pe deplin egali şi unde dreptatea să fie împărţită uniform pentru toţi, fără deosebire de naţionalitate şi de poziţie socială. În sprijinul acestei afirmaţiuni stă însăşi situaţia noastră de popor oprimat. Cel deschis din cadrele dreptăţii, oprimatul, nu poate sta nici când alături cu despotul, el nici când nu poate fi slujitorul tiranului, ci îndemnat de însuşi instinutul său de conservare va căuta să se folosească de toate mijloacele pentru a răsturna tirania şi a institui dom-

nia egalităţii, căci nici o fiinţă raţională nu va putea tolera o situaţie de robie şi niciun sclav nu va ură pe tovarăşul său de suferinţe şi spoliat de drepturi.

Votul universal e luat de mult în programele noastre politice şi noi am fost cei dintâi, cari am cerut ca acesta să fie înseris în lege. În sânul neamului nostru din Transilvania şi Ungaria nu există diferenţe de classă, căci noi: preoţi şi dascăli, advocaţi şi medici, ingineri şi funcţionari de bancă suntem prin sângele nostru legaţi de popor. Toţi ne tragem originea din opincă şi la noi teren nu au prejudecăţile faţă de ţăranul, care-şi udă pământul cu sudoarea feţii sale.

De mii de ori e mai mare distanţa dintre iusthişti şi programul socialist decât dintre democraţia ideală socialistă şi programele noastre politice. Şi această afirmaţiune ni-o dovedeşte în mod splendid tovarăşia dintre iusthişti şi kossuthişti. Noi observăm un lucru, care ni-se deschide în toată realitatea sa stranie: *Coaliţia de odinioară se desprinde din întuneric şi face toate pregătirile sale misterioase pentru a ocupa puterea şi a institui la cârmă ţării iadş domnia „marelui” guvern naţional.* Lupta ce se dă între opoziţia coaliată de azi şi între partidul muncii ne pare repetarea înverşunatei lupte ce s'a dat înainte de atunci. Liberalii, cari şi pe atunci aveau în frunte pe Tisza au căzut şi locul lor l'au luat kossuthişti, cari numărau printre ei şi pe actualul Iusth. Astăzi comedia se repetă. Partidul muncii alcătuit din liberalii sdrobiţi la 1906 sunt atacaţi din nou, atacaţi de coaliţie, pentru ca sistemul să rămână neatinat. În fruntea liberalilor transformaţi în partidul muncii stă acelaşi Tisza, iar coaliţia e alcătuită din aceiaşi figuri venale, flămânde după putere şi duşmane al oricărui spirit de înaintare.

De aceea masele popoarelor din ţară stau nemischate. Pentru aceea chemarea coaliţiei n'are răsunet şi pocnetul de puşcă a lui

Kovács-Strasser abia de provoacă un zămbet îndurerat pe buzele plugarului obidit.

Poporul dela ţară — ţărâni-mea — care a fost tot aşia de exploatat de coaliţia patriotică ca şi de liberali n'are astăzi nici un cuvânt de revoltă. Ea stă la distanţă şi udă şi mai departe pământul negru cu lacrimile şi sudorile sale pentru a-şi câştiga codrul de pâne. Ea aşteaptă în linişte alte timpuri, căci înţelege bine, că nu Iusth şi nu reumaticul Kossuth şi nici întunecaţii cavaleri ai evului mediu — Apponyi şi Andrássy — sunt chemaţi ca să sfărâme calvarul, pe care-l urcă acea ţărâni-mea de seculi, ca să doboare în abis sistemul, la susţinerea căruia nu numai Tisza, ci şi ei au contribuit şi prin care viază astăzi toţi parasiţii.

Alte timpuri şi alţi oameni! Aceste timpuri şi oameni vor veni mâne sau mai târziu, — e tot una — dar trebuie să vie.

Episcopia gr. cat. maghiară amănată? Cetim în „Românul”:

Din izvor vrednic de creşământ ni-se comunică ştirea, că chestia episcopiei gr. cat. maghiare — e amănată. O persoană, care ştie din izvor autorizat, a declarat, că Papa a amănat chestia episcopiei — sine die, în urma intervenţiilor făcute dintr'o parte, care este în măsură de a cunoaşte marile primejdii, de cari ar fi ameninţată biserică romano-catholică din Orient pentru cazul, când episcopia gr. cat. maghiară în Ungaria ar deveni fapt implinit. Acea persoană, fiind chiar în urma vocaţiunii sale în situaţie de a sta în legături directe cu Vaticanul, a descoperit acelea primejdii de-adreptul Papei, care cuprind motivele de gravitate inexorabilă ale raportului din chestie, a aflat soluţia cea mai fericită în „facendo omittere”. Nădăduim, că informaţia noastră se va adevări.

Soartea proiectelor militare în Austria. În urma obstrucţiei energice a

Rutenilor în comisiunea parlamentului austriac pentru afaceri militare, guvernul Austriei s-a pus pe gânduri şi în şedinţa de Sâmbătă a comisiunei bugetare ministrul instrucţiunii Hussarek s-a grăbit a face o declaraţiune cu privire la universitatea rutenă, a cărei înfiinţare va fi garantată în mod solemn de însuşi Maj. Sa. În urma acestei declaraţiuni Rutenii au abis de obstrucţie în comisiunea pentru afacerile militare, care astfel şi-a putut termina Sâmbătă desbaterile.

Mercuri se va începe în parlamentul austriac desbaterile proiectelor militare, cari se vor vota după toată probabilitatea până la sfârşitul acestei săptămâni.

Planurile guvernului. Despre planurile guvernului se anunţă următoarele:

În şedinţa de mâne, Marţi se va declara de închisă sesiunea actuală şi se va deschide imediat noua sesiune. În şedinţa dinainte de prânz s'ar îndeplini şi formalităţile, împreunate cu deschiderea noii sesiuni, dacă nu va interveni opoziţia să împedecă mersul regulat al şedinţei. În cazul dintâlu mâne după prânz guvernul va prezenta proiectele de recrui, cari vor fi votate Miercuri. Mai este apoi de rezolvit proiectul asupra salariului oficialilor comitanzenzi. După votarea acestuia se vor mai ţine 2—3 şedinţe formale, apoi camera va lua vacanţe de vară, cari vor dura până la finele lui Septemvrie n. c.

Ministrul de finanţe Teleszky, după ce a căzut cu glorie la alegerea recentă din Zenta, şi-a găsit în fine un mandat în Bechercul-mare, unde a fost ales alaltairi deputat cu unanimitate, neavând contra-candidat.

Externe. Ziarele franceze, cari sunt în legătură cu ministerul de externe, asigură, că Franţa în înţelegere cu Anglia se ocupă cu planul de a convoca o conferinţă internaţională europeană, care să aplanaze conflictul italo-turc. Conferinţele competent mai advoacă, că Italia a consimţit la convocarea acestei conferinţe şi de aceea ameninţarea Italiei, că va ataca din nou Dar-danelele, nu este luată în serios.

Cuiburile.¹⁾

de N. Foră.

Fusese cald în ziua aceea — în ziua zi de primăvară, salutată de lume cu vola bună ce o simt că flutură pe toate feţele, la întâlnirea flor de descorbire. Şi în căldura dulce, binefăcătoare, mirosurile, împrăştiate de deslănţuirea puterilor firei, lăsa să plutească prin aer nu ştiu ce parfum viu, ceva din seva ce clocoţeste în toate vieţile, când sună ceasul reînverei.

Prin fereastra deschisă răzbătu în odaie freamătul acesta dătător de viaţă. Bătrânul îşi lăsa citania, rămânând cu ochii duşi în oceanul de lumia al cerului. Voi să se scutere din topeala ce-l cuprîndea din ce în ce mai mult, dar nu putu. Iar în starea de stranie nelinişte din clipele acelea parcă şi mintea îşi încetinise mersul, uitându-şi rostul — treierarea gândurilor.

O singură senzaţie vibra cu putere, punând stăpânire şi pe biata lui fiinţă, uitându-l să se scutere de greutatea vârstei, răpit de aerul proaspăt al încoşării de afară. Şi cu sufletul năpădit

de un dor de viaţă nelămurit, se ridică cutremurat de un gând de fericire.

Porni pe străzi, stăpânit de aceeaşi senzaţie, însufleţit de intrarea aceea în armonia vieţii. Mergea semet, fără să-şi mai dea seama de părul lui cărunt şi fără să ia aminte la şoaptele celor ce se opreau să se uite după dânsul.

El vedea numai soare, lumină şi palpitatele acea de viaţă ce împreuna cerul cu pământul parcă, în primele adieri ale primăverii. Şi pe chipul stors, în ochii pe jumătate stinşi, se aprisese un zămbet de multumire, pierzându-se în firele sure ale bărbiei.

Ai fi zis că i un Christ din tabloul vre-unui meastru necunoscut, până intratăta faţa lui gălbuiată şi trăsăturile mari, lăsate în jos, lăsa aceiaşi impresie ca şi fruntea lui de apostol, pe care te mirai că nu vezi urmele cununei chisurilor. Şi întreaga lui înfăişare de gânditor îndreptăta obişnuitul mers şovăitor, de om trăit mai mult în lumea gândurilor, nepăsător la tot ce-l înconjoară.

Acum vedea mult şi nu se mai sătura să-şi uplece sufletul cu fericirea de a trăi, de a se bucura de farmecul vieţii. Şi prin văltoarea de lume înviorată de întâile licăririi ale soarelui, o-

chii lui căutau mereu, fără ca să ştie ce, oprindu-se ici şi colo, în treacăt.

Atâtea frumuseţe ori şi unde li cad privirile! Atâtea chipuri frumoase îşi plimbă ademenirile, atâtea li silesc să le admire, să se extazieze înaintea formelor ispititoare.

l se pare că toate i-au ieşit în cale, să pună la încercare faima lui de înţelept.

Ce-i pasă însă de tcată filozofia veacurilor! Are şi el dreptul să se bucure de splendorile vieţii şi ale frumuseţei! Pană când cu filozofia steargă a teoriilor! Vieţa-i frumoasă şi trebuie trăită.

Gândul acesta cotropitor i-a venit în neştire, a pus stăpânire pe el, făcându-l să-şi piardă cumpătul, amestindul cu făgădueli cărora nu li se poate împotri.

Intr'o privire a simţit o licărire incurajătoare, intratăta începutul unei înţelegeri şi alurea clipele acea ciudată în care tremură flacăra unei patimi nelămurite.

Dacă ar fi adevărat!

Se întoarse, o clipă stă locului, aşteptând — nu şti dacă seama ce — şi când zăreşte un zămbet ispititor, ce fălăirea unui steag de corabie ce te chiamă departe, li vine să alerge până

la capătul pământului, pentru, o privire de dragoste.

Gândul datoriei li înghiaţă însă de odată. Li aminteşte că a sosit ceasul ultimel lecţii şi rămâne pe tot-ar nedumerit. Ce se va zice? Cum să-şi îndreptătească lipsa? Se întoreşte ca un copil, când e gata să minţia lotăia oară şi stăpânindu-se, se hotărăşte în sfârşit.

Datoria mai întâi!

Îşi face lecţia cu drag, cu sefa de lucru a omului, care abia îşi începe cariera; iar copilul înviorat şi el, li ascultă cuminte, li soare cviuţele prinzând duntodată adâncul gândurilor ce apar limpezi de-l uimesc şi pe el.

Câte odată se opreşte, desluşind înţelegerea deplină în seninul privirii copilăreşti, şi li pune copilului câte c întrebare. Apoi, fără să mai asculte răspunsurile, rămâne cu privirile duse afară în grădina înmugurită.

În verdele gălbui al mugurilor ce stau să se desfacă, să împrăştie frumuseţea, el găseşte ceva din ceea ce li stăpâneşte sufletul.

Cade apoi într'un fel de sfârşală din care nu-l mai scoate nici glasul copilului, nici gândurile posomorâte, cufundat în marea de lumină de afară parcă şi el ar fi una cu tot ce l înconjoară în vibraţia cea de belsal în care

soarele învăleşte tot. Şi încremeneşte aşa, cu ochii întredeschşi, zărind tot şi nevăzând nimic.

Deodată umbrele albastre ale unor aripi ce trec prin dreptul ferestrei ridicându-se sub străşină. Şi curând rândunelele taie lumina în ondulaşi graţioase, desenând prin aer cercuri de înţelegere între ele. Sboară câte două, două, în svărcuituri şi priviri vesele, purtând în glasurile lor freamătul de dragoste ce străbate firea întreagă.

Iar când rândunelele s'au întors iarăşi, după o goană veselă cine ştie pe unie, copilul se apleacă pe cercevea, uitându-se la micile pasări.

Apoi, ca şi cum ar da răspuns unei întrebări a bătrânului.

— Uite, sus, cuiburile... Îşi tac culcuşul...

Bătrânul se apleacă, zări şi el aripele pând sub străşină, deasupra cuiburilor cenuşi, umede încă, şi ochii urmărind rostogolirea prin aer a unui pai scăpat din cioc.

Gândul cuiburilor li strânse inima. Îşi trecu mâna pe fruntea încrăţită, îşi simţi sângele bătând sub temple şi se ridică să plece. Când să treacă pragul răvoii o clipă, amănat de zigzagurile rândunelelor ce atingeau pământul să aducă iarăşi câteceva la cuiburi.

¹⁾ Din volumul „Între vieţile şi moarte” de N. Foră.

— Guvernul englez a numit pe Satow, fost consilier vama la China, consul general la Tripolis, fără a cere dela Poartă exequaturul obicinuit. Această numire a provocat îngrijorare asupra Porții, și faptul acesta se explică astfel, că Anglia nu mai consideră Tripolitania ca făcând parte din imperiul turc.

— Familia imperială rusească a plecat alaltaeri din Moscova la Tarskoeselo, unde va petrece 14 zile, urmând a se stabili apoi la Peterhof până la sfârșitul lunii Iulie, când va pleca în apele finlandeze. Întâlnirea țarului cu împăratul Germaniei va avea loc în a doua jumătate a lunii August. Țarul se va întoarce apoi la Peterhof. După manevre Țarul se va duce la Moscova, spre a asista la serbările organizate cu ocazia aniversării războiului din 1812. Cu această ocaziune țarul va inspecta și câmpul de luptă dela Borodino.

— Rezultatul conferinței maritime engleze ținută la Malta este următorul: Anglia a luat hotărârea să construiască o nouă flotă în Mediterană, care va fi atât de puternică ca aceea a Italiei. La Londra se speră, că coloniile vor contribui și ele la acoperirea cheltuielilor pentru sporirea flotei. Se speră, că va contribui și Egiptul, de oarece noua flotă din Mediterană va apăra și interesele Egiptului.

Reforma dreptului electoral englez. După cum este informat din Londra »Berl. Tageblatt«, guvernul englez va prezenta zilele aceste în camera comunelor proiectul de lege al reformei dreptului electoral. Proiectul culminează în reformarea listelor electorale. Dreptul electoral este condiționat de ubicațiunea de 6 luni. Drept la vot are fiecare cetățean maiorean, care nu e deținut și nu e cerșitor. Despre pluralitate nu este vorba și se accentuează, că fiecare cetățean dispune numai de un vot. Despre dreptul de vot al femeilor nu se face amintire.

Reformele militare în camera magnaților.

Sâmbătă seara pe la orele 7 s'a început votarea în camera magnaților asupra proiectelor militare, fiind primite cu o considerabilă majoritate. Acesta e evenimentul cel mai însemnat al zilei. Acum nu mai stă nimic în cale ca proiectele să fie sancționate, cum am prezis-o noi înainte cu câteva zile.

Hotărârile s'au votat târziu, din cauză că opoziția a inaugurat o strajnică luptă contra felului de votare a proiectelor în camera deputaților și în general contra guvernului.

La discuție au luat parte conții Hadik, Dessewffy Aurel și Emil și Bar. Prónay Dezső. Au vorbit unii și din partizanii guvernului, apărându-l față de atacuri.

Le privi din nou, neîndurându-se să-și deslipească ochii pe acele culcușuri clăcite cu atâtă dragoste de slobile pasări. Și cele din urmă ochiri ale soarelui se asfinția, arunca dungi învolburate sub strășină, împurpurând aripile albastre ce băteau necontenit deasupra, în vreme ce micile ciocuri se căutau, se uneau. Bătrânul numai zări nimic tot drumul până acasă. Capul i se plecă și mai mult sub greutatea gândurilor și în ochi i se întinse o părere de rău.

Nu mai el, numai el să naibă dreptul la un cuib al lui?

Toată setea de a trăi, multă vreme închisă în suflet, izbucni nemilosivă de odată, cu nuanța aceea de egoism crud ce doarme în firea fiecărei fapturi.

Când se văzu în odaia-i de singuratic între aceiași pereți neprietinoși, se simți mai stinger ca niciodată. Și-i venea să plângă, să se plângă de el însuși, să plângă tot dorul de viață, de o flință iubită, pe care i se păruse că o zărise cu câteva ceasuri mai înainte.

Târziu, noaptea, când pacea se întinse peste tot, în întunecul odăiei el tot mai zări aripile acelea albastre bătând deasupra culbrilor împurpurate și ciocurile ce se căutau, se uneau, sub privirea de binecuvântare a soarelui.

Din »Seara«.

In deosebi a atacat aspru guvernul contele Hadik. I-a răspuns primministrul Lukács, în ton blând, dulceag, în doi peri, cum îi este obiceiul, luând în apărare procedeele camerei deputaților.

Discuțiile au ținut până la ora 7 seara, când s'au pus la vot cele trei propuneri, ce s'au făcut în decursul discuțiilor.

Prima propunere, asupra căreia s'a votat a fost a contelui Hadik. El a propus ca să se amâne proiectele militare până în 25 Iunie și până atunci camera deputaților să se adopteze a face pace între partide.

Propunerea a fost respinsă cu 174 voturi, contra la 33 ale opoziției. Votarea a decurs în mijlocul unei vii agitații și rezultatul a fost surprinzător. Să știți, că guvernul are majoritate, dar majoritatea atât de covârșitoare a surprins.

Apropie cu aceeași proporție de voturi a fost respinsă și părerea mai radicală a lui Dessewffy Aurel, care a propus, ca proiectele să fie înapoiate camerei deputaților, ca aceasta să se pronunțe asupra lor din nou, în cadre legale.

A treia votare s'a făcut asupra proiectelor. Opoziția se retrăsese și așa proiectele militare, atât cele privitoare la armata comună, cât și la honvezime, au fost primite prin aclamare în general, cât și în dispoziile lor speciale.

Votarea s'a terminat la oarele 9 fără un sfert.

Astfel camera magnaților a dat sancțiune procedeei nu prea corect al camerei deputaților introdus de Tisza. La succesul guvernului au contribuit mult voturile prelaților catolici, cari afară de trei, și-au dat votul pentru proiecte. Acești trei sunt episcopul de Neutra, contele Batthyány, care a votat cu opoziția, apoi Mallat și Próhasca, cari fiind și ei contra, au lipsit dela ședințe. Dintre prelații noștri au fost prezenți patru: metr. Mihályi și episcopii Papp dela Arad, Dr. Radu și Dr. Hossu. Au votat cu toții conform dorinței guvernului, deși după părerea noastră ar fi putut în cazul cel mai rău sau a se abține dela votare, sau în genere a absentă dela ședințe.

Procesul „Iobăgiei“.

— Raport special. —

Oradea-mare, 14 Iulie.

După constituirea curții cu jurați a urmat interogatoriul acuzatului, D-l Cornel Lazăr nu se consideră de vinovat, neavând d-sa ceva rol în privința apariției lucrării incriminate. Atâta, că s-a tipărit în tipografia de sub conducerea sa; dânsul însă nici că a cetit-o, numai după ce a fost imprimată. După părerea d-sale însă opul »Iobăgiei« nu poate să conțină ceva agitaric, doar nu e altceva, decât simpla înșirare a unor fapte istorice, recunoscute chiar și de istoricii maghiari.

Terminându-se interogatoriul, președintele invită pe procuror și pe apărător să-și facă observațiile în privința eventualei completări a probațiilor. Procurorul n-are nimic de zis, apărătorul însă face propunerea următoare:

Intru cât publicațiunea incriminată de fapt este o lucrare științifică aparținătoare domeniului istoriei, astfel în ce privește aprecierea acestei lucrări și deliberarea asupra ei, se reclamă o comisiune de specialiști, de care în mod firesc membrii curții cu jurați nu pot dispune, — cere deci să fie ascultați ca martori și respective în calitate de experți istoriografi maghiari Bunyitay Vince, Dr. Jászai Oszkár, etc... eventual întregul op să se prezinte Academiei maghiare din Budapesta spre a se constata identitatea datelor întrebunțate de autor, precum și rostul științific și istoric, dar nici decât agitaric al opului;

la caz că această propunere nu va fi încuviințată de tribunal, cere activarea opurilor mai cu seamă ugreșite, din care a reprodus autorul pasaje și citațiile incriminate, spre a se constata, că aceste pasaje și citațiuni conșună într-o parte cu originalul;

în fine pentru constatarea nexului logic al părților incriminate cu ideea cristalizată în întregul material, cere să se dea citire întregii lucrări »Iobăgiei«, ca jurații să aibă puțința de a-și forma măcar o umbră de idee despre adevăratul rost al opului și a se convinge despre netemeinicia insinuațiilor procurorului, care afirmă, că autorul a făcut gruparea datelor istorice în mod tendențios, cu scopul »de-a stârni ură între valahi contra Maghiarilor«.

Reflectând, procurorul înșiră o

grămadă de stupidități, cari de cari mai fără de seamă. Nu admite încuviințarea propunerilor apărătorului, care îndrăznește a insulta curtea cu jurați, tribunalul, etc. Imputându-le, atâtă lipsă de cunoștințe, ca să nu fie capabili a se pronunța asupra opului din chestie. »Mă rog, luați la cunoștință, întona bietul, că sunt atât de inteligent și știu cel puțin stăta istorie, câtă va fi știind acel Russu-Șirianu.«

Tribunalul respinge propunerea primă, iar cât pentru a doua, invită pe procuror să se declare, dacă a constatat și recunoaște, că reproducerea și citațiile din lucrare conșună într-o parte cu originalul?

Procurorul fără a se cugeta măcar un moment, fu gata cu răspunsul laconic: da recunosc.

Președintele: Nu știu, dacă a citit ori ba d-l procuror lucrările, dacă a văzut ori ba isoarele de care s-a folosit autorul, — constat însă că opul »Iobăgiei« încă nu l-a citit, prin urmare nu poate fi convins nici despre identitatea reproducerilor și a citațiilor de acolo. Suspend ședința pe timp de o jumătate de oră pentru a-i da prilejul d-lui procuror, să se cugete mai temeinic asupra răspunsului ce i-l cer.

Bine înțeles, iscusitul și inteligentul apostol al panmaghiarismului fu tot atât de capabil a lămurii tribunalul și după pauză, ca mai înainte, astfel președintele nu i-a rămas altceva, decât — conform ultimei propuneri a apărătorului — a ordona cetirea întregului op »Iobăgiei«, ceiaze s-a și întâmplat apoi timp de chiar 4 zile. Interesul juraților s-a manifestat în acest timp potrivit priceperii lor. Cel mai mult dormitau, ba unul dintre ei era cât pe ci să-și aprindă tipica ugreșcă makrapipa în decursul pertractării. (Va urma).

Anticipăm sentința de condamnare: D-l Cornel Lazăr a fost condamnat la 10 cor. amendă în bani și 3 zile închisoare de stat. N. Red.

Din lumea românească.

— Chestiunea bisericească în Bucovina. —

— Urmare. —

Caracterul istoric românesc al bisericii și al fondului bisericesc. — Am arătat că Austria, încorporând Bucovina, a garantat status quo în noua provincie. Pe vremea anexării era Doșitei Herescu episcop al Rădăuților (1750—1789). El s'a supus dominației noi fără nici o rezervă, și având înăuntru mare asupra clerului aflat atunci în Bucovina, guvernul a căutat pe deoparte să aibă și aprobarea lui pentru toate reformele ce noua administrație scoposă să introducă în țară, iar pe de altă parte a recunoscut biserica moldovenească ca pe unica îndreptățită în toată țara și a înlesnit crearea de școli pentru preoți și a acestora să dobândească o cultură mai însemnată decât până atunci. Astfel în înțelegere cu episcopul Herescu s'a desființat școala teologică din mănăstirea Putna, care fusese condusă de învățatul arhimandrit Vartolomei Măzăreanu, și s'a înființat la anul 1786 o școală clericală românească în Suceava, care la anul 1789 a fost strămutată la Cernăuți. Din această școală s'a format la anul 1827 institutul teologic în care până la anul 1848 limba de predare a fost cea latinească; iar dela 1848 înainte, limba românească, până s'a înființat universitatea din Cernăuți (1875), și de atunci înainte până la anul 1899, în care an s'a înființat prima catedră cu limba de predare ruteană.

Tot în înțelegere cu Herescu, puse guvernul la cale reducerea mănăstirilor și schiturilor, crearea fondului bisericesc greco-oriental și planul regulativ, privitor la afacerile bisericești și școlare greco-orientale din țară. Acest din urmă fu introdus prin decretul din 29 Aprilie 1786, No. 2484. Cea mai însemnată hotărâre a împăratului Iosif II în afacerile bisericești din Bucovina a fost acest Plan regulativ (geistlicher Regulirungsplan), căci pe această legiuire se bază încă și astăzi biserica ortodoxă a Bucovinei. Prin ea se înființează marelui fond bisericesc greco-oriental, se stabilește întrebunțarea lui pentru cler, bisericești, mănăstiri și pentru școlile greco-orientale din țară; se regulează agendele Consistoriului episcopesc din Cernăuți și s'enunță că Suveranul țării este patronul acestui fond și că administrarea, păstrarea și întrebunțarea acestui fond pentru preoți și școlile, pentru care este exclusiv menit, atarnă numai dela dispozițiunile Suveranului.

Pentru biserica ortodoxă din Bucovina și pentru Românii ortodocși din țară, capătă această legiuire, o însemnată istorică fundamentală, pentru că prin ea se recunoaște implicit caracterul românesc al fondului și al bisericii ortodoxe din Bucovina. Aceasta se vede din stipulațiunile capitoului V, privi-

toare la regimul școlilor ce snt a se întreprinde din acest fond, căci se hotărăște:

... § 2. Cele două școli normale existente în Cernăuți și Suceava pentru limba germană și moldovenească, au a servi de model pentru toate celelalte școli din District.

§ 3. Cele 6 școli naționale pentru limba germană și moldovenească au a se privi ca școli principale, și fiindcă 3 din aceste școli anume în Cernăuți, Siret și Suceava, există acuma cu bun succes, tot astfel trebuie să se înființeze cât de curând și celelalte trei școli propuse pentru Zastavna, Câmpulung moldovenească și Vascăuți.

Paragraful 5 stabilește ce fel de cărți au a-se întrebunța în școală și constată, că exemplarele trebuincioase din aceste cărți în limba germană și moldovenească se află pregătite în Bucovina.

§ 8. Pentru fie-care din cei doi învățători ai școlilor normale se înființează, pentru cazul, că ar crește școala, câte un învățător de ajutor, care trebuie să cunoască limba germană și moldovenească și care, pe cât va fi cu puțință, trebuie să fie totdeauna ales dintre Naționaliști.

§ 18. În școlile normale, județene și trivii, care sunt acuma în ființă și care se vor mai înființa și de acuma înainte, se va preda învățământul numai în limba germană și moldovenească.

În § 19 se stipulează, că pe lângă limba germană și moldovenească are a-se grijă și de introducerea limbii latine și grecești pentru a se putea înființa un liceu »ceea-ce ar face o impresiune foarte bună asupra locuitorilor țării și mai ales asupra vecinilor Moldoveni și asupra altor străini și mai cu seamă va putea să aibă și va și avea astfel de urmări bune, că se poate spera, că tineretul din Moldova va veni în Bucovina la învățătură«.

Aceste rezoluțiuni împărătești sancționează în mod lămurit, și neîndoiește caracterul istoric românesc al bisericii ortodoxe și al țării și statornice, că din fondul acestei biserici au a-se întreține numai școlile moldovenești, în care va trebui însă să se învețe și limba germană ca limbă de stat. Despre limba ruteană nu aminteste nici căreia această legiuire împăratului Iosif II și aceasta este foarte explicabil, fiindcă pe de-o parte el nu recunoștea altă națiune istorică în țară decât pe cea românească (moldovenească), pe de altă parte împăratul respecta status quo garantat.

Aceste vederi și rezoluțiuni împărătești se răzîmă și pe faptul istoric că fondul bisericesc, înființat de împărat, se compunea numai din averi românești, adevăd din moștile dăruite mănăstirilor de domnitorii și boerii moldoveni. Asemenea și împrejurarea că în Putna caz osemintele marelui Domn al Moldovei, Ștefan cel Mare, ale soțiilor sale și ale fiilor săi, iar în Rădăuți, Sucevița și în alte locașuri sfinte din țară rămășițele pămâtenne ale atâtor Domni și boerii moldoveni, nu putea să nu deștepte în inima acestui lămurit împărat sentimentul, că acest frumos pământ a fost una din cele mai istorice părți ale principatului Moldovei, iar locașurile sfinte, mormintele eroilor, locurile apărute și adăptate cu sânger românesc, arătau cu prisosință trecutul glorios al neamului, care în parte trecuse acuma sub lumina sa stăpânire.

Aceste urme nu se vor șterge nici odată, și chiar când puhoiul năvălitor din Galția ar crotopii întreaga țară și ar șterge și urmele Românilor din frumoasa Bucovina, pământul ei va rămâne vecinic un pământ istoric românesc.

Când s'a venit Bucovina la Austria erau în țară afară de vechea mănăstire a Rădăuților încă 10 mănăstiri, 13 schituri, 415 preoți, 466 călugări, 88 de călugărițe și 86 diaconi. Aceste mănăstiri și schituri aveau proprietăți parte în Bucovina, parte în Moldova și Basarabia. Moștile situate în Moldova și Basarabia au fost sau vândute, sau schimbate cu alte moșii din țară, iar privitor la mănăstiri, schituri, preoți, călugări și călugărițe, guvernului i s'a părut prea mare acest număr pentru o populațiune atât de mică, a desființat deci toate schiturile și 7 mănăstiri și a lăsat numai trei mănăstiri de călugări adevăd Putna, Sucevița și Dragomirna, în care aveau dreptul să se adăpostescă numai câte 25 de călugări.

După vânzarea și schimbarea proprietăților mănăstirești, situate afară de țară, rămăseră în țară 114 moșii și locuri mănăstirești, afară de vii, mori și alte proprietăți mai mici. Din aceste 114 moșii, locuri etc. a format împăratul Iosif II. precum am arătat mai sus, fondul greco-ortodox bisericesc al Bucovinei (gr. or, Religionsfond.)

Moștile acestea cu o suprafață de 255.280 de hectare, fusesse dăruite sfințitelor locașuri din Bucovina numai de

*) În zilele noastre ținutul Zastavnei și al Vascăuților sunt ținuturi cu totul rutene.

cătră Domnii și boerii moldoveni, precum și de cățiva Mitropolii și egumeni din Moldova, astfel că fondul greco-ortodox bisericesc din Bucovina se alcătușe numai din moșii dăruite de Români și este deci un fond istoric românesc. În Arhivele Direcțiunii fondului, pentru fiecare moșie se află toate documentele justificate și uricele de donațiune, iar în tabula țării din Cernăuți se află în copii toate actele devolutive ale acestor proprietăți, (Va urma).

Din România.

Regele Carol la Călugăreni.

Maj. Sa Regele Carol însoțit de Principele Ferdinand, a sosit Sâmbătă după amiază cu automobilul în comuna Călugăreni, unde a fost întâmpinat de consiliile comunale în frunte cu primării, preoții și învățătorii din comunele Bila, Strâmba, Tânganu, Mihai Bravu, Brânișteni, etc.

De asemenea au mai ieșit în întâmpinarea Suveranului d-nii Ioan T. Ghica, N. Bălănescu, doctor Piteșteanu, N. Algiu, președintele tribunalului Ilfov, Parizianu și V. Niculescu membrii al comitetului de inițiativă pentru ridicarea monumentului și Gr. Bălănescu administratorul plășei Călugăreni.

M. Sa s-a interesat de gestiunea financiară a comitetului și a vizitat apoi locul, unde se va ridica acest monument. M. Sa a ales Colina din fața crucii de platră, din satul cu același nume, care domină spre București până la Adunații-Copăceni, și spre Giurgiu până la Baturugari.

La oarele 6.45 Maj. Sa Regele și Principele Ferdinand au plecat spre București.

Pentru comemorarea lui Cuza.

În întrunirea de alaltaeri a consiliului comunal al Bucureștilor, dl Dobrescu, primarul capitalei, a comunicat consiliului că d-sa, urmând delegației primite, a fost la Iași, unde a reprezentat primăria Bucureștilor la marile serbări ale inaugurării statuii domnitorului Alexandru Ioan I. Cuza. Spunând apoi că marelui Domnitor Cuza Vodă, a pus temelii statului român, prin înființarea Unirii Principatelor, cum și prin facerea a o sumă de îmbunătățiri — a făcut următoarea propunere:

«Față de aceste fapte marie primăria Capitalei, prin mine, socoteste că face un act de recunoștință pentru murele Domnitorului, azi când propun, ca să ridicăm noi o statuie a Unirii. Promovăm și să aprobați, d-lor consilieri, ridicarea unei statuii a Unirii, pe piața Săvîndar, și fiindcă comitetul de inițiativă pentru ridicarea statuii suntem noi, primăria și subscrie 20 mii lei, în excedentul anului 1911—1912.»

Propunerea d-lui primar Dobrescu a fost primită cu aplauze.

D. primar Dobrescu a mai propus, cu pe viitor Bulevardul Dreptului, să poarte numele de Bulevardul Alexandru Ioan I. Cuza.

Și această propunere a fost de asemenea primită.

— Am anunțat că M. S. Regele a hotărât ca reg. 7 roșiori să poarte numele de regimentul 7 roșiori »Cuza Vodă«. În »Monitorul Oficial« a apărut acum decretul cu privire la această hotărâre. Iată acel decret:

Pentru a perpetua în armată o mintirea Domnitorului Alexandru Ioan I. Cuza, înălțul Domn al Principatelor-Unite și a cinsti arma căreia aparține cum și pentru a comemora sârbătorirea zilei de astăzi.

Hotărâse:

Art. 1. Regimentul 7 roșiori a purta de astăzi înainte numele de Regimentul 7 roșiori Cuza-Vodă. Art. II — Ministrul Nostru secretar de Stat la departamentul de război este însărcinat cu executarea decretului de față.

Dat în Iași, la 27 Maiu 1912.

Carol.

* Știri mărunte.

Artiștii dramatici români din Capitală s'au întrunit alaltaeri d. a. și au pus bazele unei societăți de ajutor și economie. Noua societate a artiștilor dramatici a primit numele de: Societatea de ajutor mutual a artiștilor români »Petre Licu«. Președintele de onoare al societății a fost ales d. dr. Demetriu distinsul societar al Teatrului Național din Capitală.

— Consiliul comunal din București a primit o invitație a consiliului comunal din Paris, de-a vizita printr-o delegație orașul Paris.

— Ministerul de lucrări publice a fost autorizat să construiască, în compania aceasta, 657 metri liniari de chen în portul Constanța. Toate lucrările acestea vor costa suma de 470.000 lei și ele urmează ca să fie cât de curând

terminate, de oarece ministerul și-a propus să facă la primăvară o frumoasă gară în acest port de mare.

„Solidaritatea” la Caransebeș.

Eri s-au început ședințele »Solidarității» la Caransebeș. Înaintea ședințelor, Sămbătă s-au întrunit în o conferență revizorii experți. Despre aceasta ni-se raportează următoarele:

Caransebeș, 15 Iunie n.

Azi la orele 10 s-a ținut în localul Casinei române de aici conferența revizorilor dela băncile noastre. La conferență au fost prezenți următorii domni:

Parteniu Cosma, Ioan I. Lăpădat, Sava Raicu, Iosif Lissai, Dominic Rațiu, Iosif Oncioiu, Const. Pop, Iosif Diamand, Nicolae Căciulă, Matei C. Jiga, Ioan Moldovan, Liviu Magdu, Ioan Popovici, Ioan Perian, Traian Marcu și mai mulți oaspeți, între cari și 3 domni din România.

În conferență d-l Ioan I. Lăpădatu, secretarul »Solidarității» a citit raportul, a cărui publicare o începem în nrul de azi. Raportul s-a luat de bază la discuții și s-au primit propunerile făcute la sfârșitul lui.

Raportul

secretarului »Solidarității» către conferența a II-a a revizorilor experți, ținută la 15 Iunie a. c. 1912, în Caransebeș

Onorată Conferență!
Domnilor Revizori!

Intrunirea noastră de astăzi este continuarea lucrărilor inițiate prin conferența ținută la 9 Ianuarie a. c., conferență, care cum desigur vă este cunoscut, a fost apreciată după cuviință atât de direcțiunea »Solidarității», cât și de alți factori competenți ai băncilor noastre. Ca o dovadă despre aceasta servească împrejurarea că direcțiunea »Solidarității» a aprobat în întregime hotărârile conferenței noastre și a decis continuarea lucrărilor începute, iar factorii de samă ai institutelor noastre financiare — cărora ne-am adresat — participă la acoperirea cheltuielilor împreunate cu intrunirea noastră de astăzi și — de sigur — și a celor din viitor, două fapte pentru cari nu putem decât să ne exprimăm completa noastră recunoștință. Și cred, că această recunoștință cu nimic nu o vom putea arăta mai bine, decât continuând cu zel și interes lucrările începute, augmentându-le cu toate acele chestiuni și probleme, cari pot contribui la perfecționarea instituțiilor noastre și la dobândirea rezultatelor celor mai practice și mai folositoare pe sama băncilor aparținătoare pe sama băncilor aparținătoare însoțirii »Solidaritatea».

In ultima noastră conferență, cum știți, ne-am ocupat în deosebi cu două chestiuni și anume 1: cu rezultatele obținute până acum prin revizuirea și 2: cu mijloacele prin cari activitatea băncilor noastre va putea fi îndreptată pe o cale mai corăspunzătoare intereselor noastre financiare-economice. Cea dintâi a fost o chestiune, care privia cu deosebire problemele tehnice, administrative și de bilanț ale băncilor noastre, pe când cea de a doua o chestiune ce se referea la politica de afaceri a institutelor noastre de bani. Cu privire la cea dintâi, am declarat — pe baza constatărilor faptice — că cu rezultatele ajunse putem fi destul de mulțumiți, iar cu privire la cea de a doua că pe viitor lucrările noastre le vom întregi prin aceia că vom face obiect de apreciere și normele după cari se conduc băncile noastre, stăruint cu tot dinadinsul pentru delăturarea acelor defecte organice de care suferă de prezent organizația noastră de bancă. La discutarea acestor chestiuni am intrat ce-i drept și în amănunte, fără însă să concludem în special asupra lor. Așa fiind, părerea mea este că lucrările conferenței noastre de azi trebuie să se extindă în prima linie asupra acelor amănunte, ale chestiunilor sus amintite, cari vor fi menite să dea un îndreptar mai detaliat și lămurit asupra activității noastre din viitor. Întru cât deci și Onorata Conferență află, că aceasta e bine, rog să mi-se permită pe baza propriilor Dv. rapoarte despre revizuire — să intru în amănuntele chestiunilor discutate în prima noastră conferență.

L
Am zis, Onorată Conferență, că cu rezultatele de până acum ale revizuirilor ne-am declarat destul de mulțumiți. Și nici că se putea altcum. Căci în comparație cu trecutul și în deosebi în comparație cu băncile străine similare, atât ce privește tehnica și administrația băncilor noastre cât și întocmirea reală și prevăzătoare a bilanțelor lor ne aflăm în progres. Progres desăvârșit însă vom obține numai atunci dacă vom stabili o unitate de vederi și de acțiune în toate amănuntele acestor trei chestiuni de importanță pentru

viitorul membrilor însoțirii noastre, amănunte dintre cari lui permit a pune în discuție următoarele:

I. Contabilitatea respective sistemele de contabilitate folosite la băncile noastre. Cu privire la aceasta chestiune, ideal ar fi dacă s'ar putea stabili și introduce pentru toate băncile noastre un sistem de contabilitate uniform, practic și ușor. Aceasta însă — fie că nu în toate părțile avem oameni, cari să aprecieze chestiunile de contabilitate cum ar trebui, fie că afacerile singuraticilor bănci diferă și deci reclamă sisteme de contabilitate diferite — e cu neputință. Tocmai de acela vor trebui admise sisteme diferite și revizorii, cari desigur cunosc aceste sisteme, tot ce vor trebui să facă va fi să vegheze ca ele să fie corecte și — intru cât se poate — simple și ușoare. Schimbările în sistemele de contabilitate — dacă nu sunt reclamate imperios — să se evite și special să se evite experiențele nouă, neprobate pe acest teren. Tot asemenea să se evite schimbările în eventualele inovațiuni introduse deja chiar prin un revizor-expert. Cerem aceasta pentru că avem cunoștința că la unele institute s'au făcut — la recomandarea revizorilor — schimbări prea dese, cari au sporit în mod însemnat munca tehnică fără să aibă rezultate cu mult mai bune pentru sistemele de contabilitate folosite. Astfel de schimbări nu influențează în mod favorabil asupra cuvântului revizorilor, care trebuie să fie hotărâtor și statornic. Și ca să fie astfel e de lipsă ca revizorii noștri — cum am zis mai sus — să aibă în vedere în prima linie corectitatea sistemelor de contabilitate, evitând a schimba, fără motive ponderoase, formele lor.

Alături de schimbările în sistemele de contabilitate, trebuie purces cu grije și la introducerea de inovațiuni, cu deosebire acolo unde lipsesc elementele pentru a le putea pătrunde. Astfel avem cunoștință că la unele din băncile noastre mici — din lipsă de oameni pricepuți — contabilitatea se poartă așa de defectuos și de mance, încât unii revizori trebuie să o refacă pe ani întregi. În asemenea cazuri tendința trebuie să fie a simplifica și a reduce lucrările de contabilitate la acele evidențe strict necesare, pe baza cărora se pot construi ușor cărțile principale. Practic și destul de generalizat este — între altele — așa numitul jurnal de casă sistem american, care dacă e corect purtat, poate servi de bază la cărțile principale, în cari introducerile se pot face — fără greutate — prin vreun om de specialitate. Urmandu-se astfel, munca se simplifică și rezultatul e mai sigur.

2. Administrația la băncile însoțite. Aceasta are să fie corectă din toate punctele de vedere. Pentru a supraveghea corectitatea în administrarea unei bănci se recere ca revizorii noștri să fie pe cât de riguroși, pe atât de drepti și consecvenți și ca ei să scoată în relief nu numai părțile defectuoase administrative, ci și pe cele bune. Indulgența, trecerea cu vederea nu pot avea loc la revizuirea administrației unei bănci. Tocmai de aceea ar fi de dorit ca felul de administrare al caselor, valorilor de tot felul etc. să fie supus unei revizii cât de minuțioasă și defectele observate, — delaturate. Pe lângă aceasta va trebui pus pond și pe cercetarea relațiilor dintre conducători, cenzori și slujbașii băncilor, cari trebuie să fie față de ei mai severi ca față de ori și cine. Cerem aceasta pentru că cu privire la chestiunile de acest fel până acum s'a făcut foarte puțin. Când o cerem însă nu putem să repetăm în deajuns, că cercetările de natura aceasta să se facă încet, temeinic și cu precauțiune, dacă e vorba ca ele să fie și de folos. Comunicarea rezultatelor de aceasta natură deasemenea are să se facă cu precauțiune și cu discreția necesară. Cu un cuvânt, părerea noastră este, că administrația corectă la băncile noastre trebuie să fie pentru revizori o preocupățiune de căpetenie și cu mult mai de seamă ca până acum.

(Va urma).

Candidații români la alegerile în consiliul comunal.

În urma articolului publicat în ziarul nostru, în care am pledat pentru o consfătuire a fruntașilor brașoveni în vederea alegerii de Joi pentru consiliul comunal, au fost convocați pe Sămbătă membrii români aparținători consiliului comunal și congregațiunii comitatului la o consfătuire în localitățile casinei române din loc. Rezultatul consfătuirii a fost următorul: Se proclamă de candidați în cercul III. (Scheiu) următorii d-ni:

Ca membrii ordinari ai consiliului orașului: Dr. V. Saftu pro-

topop, I. Lengeru, G. Navrea, Petru Pop, Dr. Baiulescu și Ioan Pricu.

Ca membrii suplenți: Dr. Strevoiu, G. Neguș, Dr. C. Moga, Dr. V. Nițescu și G. Șerban.

Alegătorii români sunt rugați a se grupa în jurul acestor candidați Alegerea va avea loc Joi dimineața începând dela oarele 9 în școala română froebeliană din piața Prundului sub conducerea d-lui I. Lengeru.

Convocare.

Despărțământul I. (Brașov) al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român își va ținea adunarea generală Duminecă în 10/23 Iunie a. c. la 2 oare d. a. în sala otelului comunal din Ghimbav, cu următorul program:

1. Deschiderea adunării.
2. a) Raportul general, b) Raportul bibliotecarului, c) Raportul casarului.
3. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea acestor rapoarte.
4. Disertațiuni.
5. Raportul comisiei esmise.
6. Distribuirea unui premiu de 30 cor. pentru cea mai bine îngrijită grădiniță școlară.
7. Votarea bugetului.
8. Propuneri.
9. Închiderea adunării.

La această adunare sunt invitați toți membri și sprijinitorii Asociațiunii pentru lit. rom. și cultura poporului român.

Pentru comitetul despărțământului I (Brașov).

Brașov, în 4/17 Iunie 1912.

N. Bogdan, Dr. Al. Bogdan,
dir. desp. seor. desp.

Pentru orientarea publicului se comunică următoarele:

a) Plecare din piață cu tramvaiul spre gara Bartolomeu va fi la 12.54. Trenul pleacă din gara Bartolomeu la 1.22. Reîntoarcerea din Ghimbav la 6.43 seara.

b) după adunare va fi masă comună, coverta: friptură de vițel cu sălată, brânză și 1/2 litru de vin, 2 cor. Cei ce doresc a participa la această masă comună sunt rugați a se anunța domnului casier C. Bobancu, funcționar la »Albina», cel mult până Sămbătă la amiază, sau d-lui paroh din Ghimbav Iosif Comanescu jun.

ȘTIRI.

— 4 Iunie 1912.

Mari serbări muzicale la Viena. Începând cu ziua de 21 Iunie n. va avea loc la Viena o serie de concerte și reprezentațiuni muzicale, executate de cele mai celebre reuniuni de cântări și orchestre ale Austriei și cu deosebire ale Vienei sub dirigența celor mai distinși dirigenți vienezii.

Un astfel de concert din seria serbarilor muzicale este închinat și muzicii populare a diferitelor popoare din monarhie. Aflăm cu o deosebită plăcere, că se va executa de către una din reuniunile de cântări vienezii și frumoasa compoziție pentru cor mixt a maestrului G. Dima »Măndruliță de demult», dându-i-se un loc de onoare. Nu putem decât să felicităm pe maestrul G. Dima la această deosebită distincție, care se revarsă în același timp și asupra întreg neamului românesc.

Precum aflăm, d-l Dima va pleca mâine la Viena pentru a fi de față la aceste serbări importante.

Turneul artistic Mărcuș-Grișan-Voileanu-Barbu. Din Viena primim următorul avis:

On. Redacție! Precum în anii trecuți așa și în vara aceasta în luna lui Iulie vom aranja din însărcinarea Comitetului Central al »Soc. pt. fond de teatru român» o serie de concerte, într'un turneu artistic, prin câte-va centre din Transilvania, cu soții: Dșoarele, A. de Barbu, A. Voileanu și dl. Ionel Criștianu.

Programul nostru până acum este în linamente generale următorul:

Arad 2 Iulie; Timișoara 4; Brad 7; Oradea 9; Lăpuș 12; Bistrița 14; Dej 16; Cluj 18; Abrud 20; Orăștie 21;

Brașov 23; Făgăraș 26; Lugoj 28 și Sibiu 30.

Vă rugăm să binevoiți a aduce hotărârea noastră la cunoștința publicului românesc. Eventualele schimbări le vom comunica la timp. Primiți vă rog încredințarea stimei mele deosebite. Al d-voastră.

Stefan Mărcuș

bursierul »Soc. pt. fond de teatru român conducătorul turneului.

Suntem convingși că știrea despre acest turneu va produce în toate cercurile românești mare bucurie și că artiștii noștri vor fi primiți pretutindeni cu brațele deschise.

Pentru ajutorarea nenorociților din Bănat, marele binefăcător dl Vasile Stroescu a dăruit suma de 10.000 cor. iar I. P. S. d-l mitropolit Ioan Mețianu a trimis tot în acest scop suma de 800 cor.

Studentii români la universitățile din Germania. După o ultimă statistică asupra studenților streini, cari studiază la universitățile din Germania, reiese că numărul studenților români la aceste universități se ridică la 116. Orașele de preferință, unde studiază românii sunt Berlin, Leipzig și München.

Contele Tisza huldit. Contele Tisza, președintele camerei ungare, urmat de doi detectivi, a plecat Sămbătă pe jos la casino. Pe stradă a fost recunoscut de trecători, cari au început să-l huiduiască. Situația contelui Tisza devenise cam critică. Ajungând în B-dul Carol, cei doi detectivi au cerut ajutorul poliției, care a împărștiat mulțimea compusă din vre-o 3—400 persoane. Contele Tisza și-a continuat apoi drumul cu tramvaiul electric până la parlament.

Nou advocat român. Din Dicioșmărtin ni-se scrie, că dl Dr. Iosif Boila a depus cu succes foarte bun cenzura de advocat în Murășoșorheiu.

Un caz misterios de moarte. Sunt vre-o câteva zile de când biroul de presă al poliției din Pesta a anunțat, că într'o celulă a închisorii s-a spânzurat individul Somogyi Iános. Raportul poliției însă n-a făcut nici o amintire despre împrejurările, între cari s-a întâmplat sinuciderea, ci a trecut peste acest caz la ordinea zilei, iar în ziua următoare — fără a se face cercetările obicinuite — cadavrul lui Somogyi a fost transportat în sala de autopsie. Familia sinucisului însă nu s-a mulțumit cu atât ci a împroscat poliția, acuzându-o că moartea nefericitului Somogyi e cauzată sau de bătăile ce le-a căpătat din partea poliștilor în celulă sau că în urma tratamentului brutal s-a văzut silit să-și pună capăt vieții.

Iată câteva amănunte asupra acestui caz: Nefericitul Somogyi — fiind de o familie săracă și suferind de bătaie de inimă — umbla încoaci și încolo pe străzile orașului, de oarece medicii îi interzisă ori ce lucru. Din această cauză ajunse de mai multe ori în conflict cu poliția. Fusese târât de câteva ori pe la poliție, unde căpătase atâtea bătăi, încât de multe ori s-a plâns părinților săi, că nu mai poate îndura multele bătăi.

— Mă bat poliștii de ră omorâ — se plângea el de multe ori.

Pentru ultima dată eșise de acasă Lunea trecută. Toată ziua a colindat pe străzile orașului și neîntorcându-se acasă, părinții lui au început să-l caute. În ziua următoare au aflat că e mort. Nu se știe din ce cauze a fost dus la poliție și ce s-a petrecut acolo, atâta se știe că după nefericitul a stat închis 7 oare, poliția a anunțat, că: Somogyi Iános s-a spânzurat în celula închisorii. În ziua următoare s-a făcut autopsia cadavrului, iar poliția a încheiat toată afacerea, stabilind că Somogyi s-a sinucis. Familia nenorocitului însă a ridicat acuză contra poliției, atribuindu-i ei cauza morții. Iată ce susține advocatul familiei decedatului:

Se poate ca Somogyi Iános, care încontinuu era urmărit și bătut de poliție, să fi murit în urma bătăilor primite din partea poliștilor. Pe corpul lui erau atâtea răni, provenite din bătaie, încât acestea — în urma faptului că el suferea de bătaie de inimă — i-au putut provoca moartea. Întreg corpul îi era plin de umflături. Faptul că poliștii i-au bătut în mai multe rânduri și adeverește și alții martori afară de familia lui.

Se poate că Somogyi n-a murit în urma bătăilor, dar a fost aproape mort, așa că, la poliție — ca să delature orice bănuială — el a fost spânzurat de viu în celulă.

În sfârșit — ce-i mai probabil — se poate ca el desuăzduit fiind în urma multelor bătăi să-și fi pus capăt vieții.

Chiar și servitorii, cari l-au transportat în sala de autopsie, au declarat, că întreg corpul nenorocitului era plin de umflături provenite din bătaie. Dar mai mult dă de bănuț faptul, că pe gâtul celui mort nu se putea cunoaște decât o dungă roșie, abia vizibilă, ceea ce nu

prea adeverește că el a murit spânzurat.

Făcându-se autopsia, medicul poliției — după cum am amintit — a constatat moarte prin năbușire (spânzurare). În urma cererii familiei — prin advocat — judele de instrucție a dispus o nouă autopsie în fața unei comisii a tribunalului, care va constata adevărata cauză a morții.

Un inginer atacat de bandiți. Inginerul județului Tulcea (Dobrogea) dl Penescu a fost atacat alaltăeri, pe când mergea cu automobilul pe câmp, de o ceată de bandiți, cari după ce l-au jefuit de 1624 lei — lefurile cantonierilor — au dispărut. Acest atac, comis cu o îndrăzneală nemaipomenită a produs o enormă senzație. Nu se cunoaște încă numărul exact al bandiților, dar se știe că ei au declarat inginerului, că încă de șapte luni așteptau momentul să-l pcată jefui.

În jurul catastrofei submarinului »Vendemiaire». Din Paris se anunță: Experții declară, că submarinul înecat »Vendemiaire» nu va putea fi ridicat de pe fundul mării, fiindcă la Cherbourg — locul catastrofei — marea are o adâncime de o sută metri pe o distanță de 5 mile. Echipajul submarinului scufundat compus din 2 ofițeri și 24 marinari, a fost gherș din cadrele marinei. Doliul național încă n'a luat sfârșit.

În culoarele camerei a circulat șvonul că submarinul »Vendemiaire» s'a ridicat de pe fundul mării și a fost târât de curent până în apropierea portului Cherbourg. Niște pescari au povestit că au văzut submarinul. După o altă versiune submarinul a fost târât de curent la un loc mai puțin adânc, astfel că va putea fi salvat.

Din Cherbourg se telegrafiază că submarinul »Vendemiaire» se află în golful Beauville la o adâncime de 17 metri, așa că ar fi fost posibil ca echipajul să fie salvat. Un vice amiral a plecat la fața locului, spre a lua conducerea cercetărilor.

Parlu fatal. Din București se anunță: D-l Iosif Bălan, interpret de limba maghiară la ministerul de externe, domiciliat în strada Buzzești, No. 98 în vârstă de 55 ani, a făcut un parlu cu amicii săi, că va bea 40 țapi de bere, unul după altul. Câștigând pariul n'a avut fericirea să se bucure de el, căci înainte de a l poseda a sucombat. Cei de față crezând că poate Bălan a căzut în nesimțire din cauza marel cantități de alcool ce a băut, au chemat de d-l Dr. Davidsohn din calea Griviței, No. 114, să-i dea ajutor. Doctorul însă n-a putut constata decât moartea.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Acordul la Ghimbav. Aflăm cu plăcere că membrii Acordului, întruniți Sămbătă seara sub presi-dinul d-lui Petru A. Popovici, au hotărât să-și dea concursul lor apreciat la adunarea generală a desp. Brașov al Asociațiunii, care va avea loc Duminecă în Ghimbav, executând mai multe coruri.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat întru amintirea de veci a regretatei preotese Eugenia Const. Proca n. Mețian și a Eufrosinei T. Mețian n. Tipeiu dela: Const. Froca, preot 50 cor., Traian Mețian inginer 50 cor.; dela Ecaterina Tacit, Sabina Fraleş și Sever Tipeiu la un loc 80 cor., și dela dl Ananie Boldor 10 cor., — cu totul 190.— coroane. — Suma aceasta s'a depus la »Fondurile speciale cumulate» ale mesii studenților.

Primească generoși donatori cele mai călduroase mulțamite — iar pe reposita Eugenia C. Proca Dzeu să o odihnească în pace!

Direcțiunea școlaelor medii gr. or. române.

În Elit proiectograf Europa se va reprezenta azi și mâne următorul program: Mișelia unui om (din Oradea-nare). Slager, (dramă senzațională 1200 m) Haina miresei. Fata cea dulce. O greșală și urmările ei. Miși ca îmblânzitor de animale. Târg american. Înormântarea regelui danez.

Cărți și reviste.

În editura revistei »Vișta Românească» din Iași a apărut Versuri și Proză de Gh. din Moldova (George Kernbach) Prețul 2 lei.

Proprietar:

Țip. A. Mureșianu: Branisce & Comp.

Redactor responsabil:
Ioan Brotea.

Văpsitoria artistică de lux și curățirea hemică

G. SOLINGER Succesori.

Str. Spitalului 64, vis-à-vis cu Hotel Coroană,

se recomandă pentru toate lucrările ce cade în branșa aceasta. Curățire hemică de garderobe de dame și domni, în mătase, lână, bumbac, întindere modernă de perdele pe cadre patent etc. Costume de bărbați se curăță hemic și reparază în atenție proprie ca nouă. **NOVITATE!**

— PENE DE STRUȚ —

se curăță sau vopsește în colori moderne și leagă cu preț ieftin în **Pleureuse**. Rochii de dame, haine bărbătești se zugrăvesc în colori moderne, asemenea stoffe de mobile, perdele de lână, draperi etc. Negru pentru jelit la dorință se execută în 48 ore. Onor. muștri vor lîfera lucrări ireproșabile. Rog de sprijin

G. SOLINGER succesor, Str. Spitalului 64 vis-à-vis de Hotel Coroană.

Mobile în fiecare stil și execuție, se găsesc ieftine, și pe lângă cele mai avantajoase condiții la **Asociațiunea de vânzare de mobile, Strada Vămii Nr. 36.**

Tot aici se găsește **dormitoare, elegante, sufragerii, odăi pentru domni și alte aranjamente interioare.**

Covoare de Tolnay cu prețul fabricii se capătă numai aici.

— Se servește cu preliminară de prețuri gratuit. —

La spălătul rufelor folosiți **SĂPUNUL**

Sunlight

fără fier, frecat și opărit, curăță mai bine și mai ușor ca ori care s'aple simpu și cruță mai mult decât costă, prin cruțarea timpului, muncii și rufării.

LEVER & Co., Wien III.

TELMANN BÉLA

salon de modă. Brașov, piața Francisc Iosif, Colțul dela Târgul cailor, deasupra mag. Scherg. etj I.

Confectionează cu lucrători de rangul prim din stoffe moderne

haine bărbătești

Mantale engleze de dame și costume.

Comande din provincie se eșecută cu garanție, fără probă și defect.

Abonamente la **„Gazeta Transilvaniei“**, se pot face ori și când pe timp mai îndelungate sau lunare.

Administ. „Gazetei Transilvaniei“.

A V I Z.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din oraș și împrejurime că la magazinul meu de haine pentru bărbați, copii și băeți din Târgul inului Nr. 33 (Palatul Czell) am înființat și

o secție de haine pentru fetețe

după modelele orașelor mari, cu haine de primăvară confecțioate din cele mni fine și moderne stoffe. În privința calității și prețului pot concura cu ori și care magazin din capitală.

Totodată anunț On. public, că mi-a sosit pentru sezonul de primăvară

Haine de bărbați, băeți și copii

moderne și mă rog a vizita magazinul fără obligament de a cumpăra.

Recomand afacerea mea bunăvoinței și sprijinului On. public.

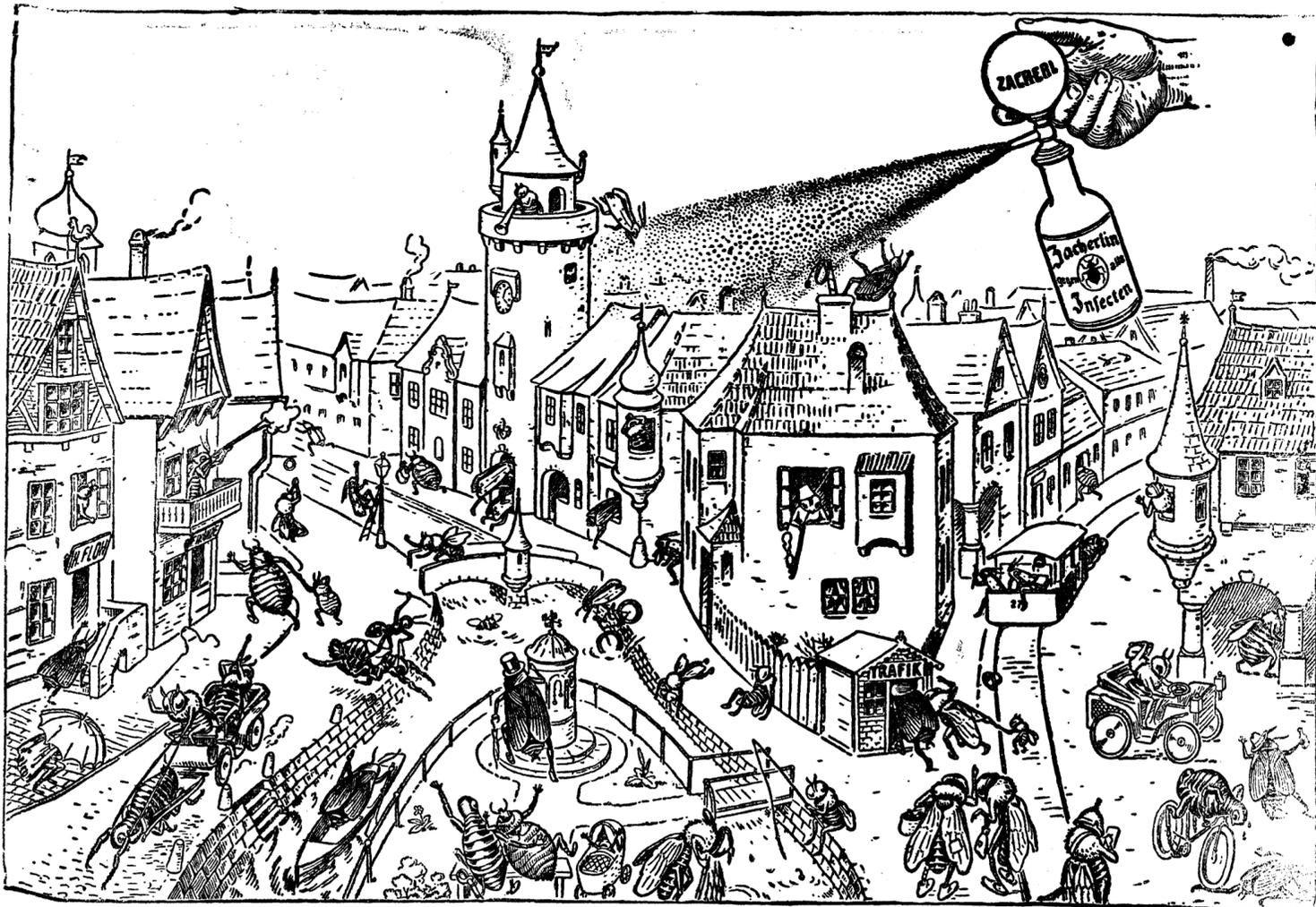
Cu toată stima

N. P. Godmann Succesor

Samuel Lipot.

Târgul inului Nr. 33 (palatul Czell.)

515,1—30

Onorabilul comerciant ține de a vinde mușterilor săi „ZACHERLIN“ cerut de ei, care are efect incomparabil de bun și nu, un alt surogat.

Din nefericire mai există și alți comercianți!

De aceia avertisăm pe amicii veritabilului „ZACHERLIN“ de a băga bine de samă, să nu li se vînză sticle cu „Zacherlin“ bine imitate, ci să observe ca numele „ZACHERLIN“ să fie pus pe ele.

Compagnie generale Transatlantique.

Linia franceză

Circulație regulată directă de Vapoare viteză mare

Havre—Newyork

Kanada

Via Rasel (Elveția) Paris.

Biron: **Budapest, VII., Baross-Platz 15.**

Adresa Teleg. TRANSAT Budapest.

HOTEL „COROANĂ“

SOC. PE ACȚIUNI

DIN BRAȘOV

CASĂ DE PRIMUL RANG

100 de odăi și saloane cu confortul cel mai modern. Loc pentru 250 persoane. Lumină electrică și caloriferi. Apartamente cu camere de baie. Ascensor. Spălătorie proprie cu abur. Ventilație centrală. Saloane de cafea și de scris. Sală mare de primire. Băi. Salon de muzică. Ospiciu de turiști. Camera obscură pentru amatori. Saloane de expoziție. Terasă. Garajul. Omnibus pentru fiecare tren. Căneaua mare aranjată după gustul cel mai ales. 100 de ziare și reviste ilustrate indigene și străine. Saloane mari de biliard și de joc. Loje. Saloane de dejun și separeu i foarte elegante. Măncări naționale transilvănene. Bucătărie aleasă vieneză și franceză. Vizitarea buc tării este permisă cu cea mai mare plăcere. Vinuri și lickeruri excelente asenenea și băuturi fine fără alcool. Bere exc. din Pilsen, :: bere bavareză și engleză. :

DIRECȚIUNEA SOCIETĂȚII PE ACȚIUNI

HANS MÄDER, director.